

Pēc Dzejas dienām publika ir puskurila

IEVAS VILMANES FOTO

Ieva Samauska uzstājas Saldus tirgū.

✍ Ieva Vilmane, "Saldus Zeme"

Septembris Latvijā jau 60. reizi pāiet dzejas zīmē. Mūsu pusē tā runāta kultūras namos, bibliotēkās, skolās, dārzos, pat tirgus placī. Bet kurš un cik bieži pēc tās jautā ziemā, pavasarī un vasarā?

Latvijas Literatūras balvas ekspertu ieskatos dzejas aina pērn bija pārsteidzoši plaša, nozīmīgākās aprises radīja nepārstas debijas un atdzejojumi, pazīstamu autoru tematiskie un stilistiskie meklējumi. Arī dzejniece Ieva Samauska, dzīvodama Saldū, redz, ka dzeja Latvijā dzīvo daudzveidīgu, intensīvu, tradīcijās balstītu un vienlaikus modernu dzīvi. "Dzeja notiek visa kā tik daudz! Grāmatās un žurnālos lasu jaunākos darbus, tiek rakstītas recenzijas, komentēti krājumi. Jautājums pavisam cits – vai lasītāji ir līdzās?" saldenieces jautā.

"UN MAZIE KLAUSĀSI!"

Ieva Samauska ir bērnu literatūras balvas "Pastariņa prēmija" laureāte un Jāņa Baltvilka balvas nomināte. Izdevniecību "Zvaigzne ABC", "Pētergailis", "Liels un mazs", savulaik arī "Latvijas Mediju" autore dēvējama par lasītu dzejnieci, jo viņas grāmatas vairākkārt iekļautas nacionālajā lasītveicināšanas programmā "Bērnu žūrija". Ievas dzejoļi regulāri izskan skolēnu skatuves runas konkursos, 2007. gadā Nacionālais teātris no viņas darbiem izveidoja izrādi jaunākajai auditorijai.

Diemžēl nevis profesionālie sasniegumi, bet potenciālās auditorijas lielums nosaka, cik raiti manuskripti pārtop grāmatās. Dzejniece paskaidro: "Man iznākušas vairāk nekā 30 grāmatu, no tām 12 – ar bērnu dzejoļiem. Šomēnes uz tikšanos Saldus

novada bibliotēkā paņēmu līdz četrus krājumus, kuri atrodas dažādās izdevniecībās, bet nav izdoti, jo pastāv bažas par auditorijas trūkumu. Pagājušajā gadā Latvijā esot izdoti tikai trīs jauni dzejas krājumi bērniem tādēļ, ka viņi šo literatūras žanru nenasot."

Skolās un bibliotēkās viņa ciemojas gana bieži. Iepriekšējos gados noslogots sanāca ne tikai septembris, bet arī oktobris, novembris, un tā līdz pavasarim. Saldeniece sastop ieinteresētus un atsaucīgus klausītājus. Viņiem dzeja ir vispiemērotākais žanrs, lai kodolīgi izrunātos par lieliem jautājumiem un sāpīgām tēmām, piemēram, bērnu pazušanu bez vēsts, floras un faunas noplicināšanos. "Un mazie klausās!" priecājas dzejniece. Tajā pašā laikā nav ignorējams cits viņas novērojums: "Vienmēr sarūpēju balviņu tam, kurš noskaitīs vienalga cik garu dzejoļu. Kad piebilstu – tikai ne par Ziemassvētkiem, gandrīz visas rokas nolaižas. Žēl, ka dzeja bērna dzīves skrējienā atstāta kā nevērtīga. Domāju, līdz ar to tiek pazaudēts daudz kas vairāk."

Pieprasījums ir sezonāls un tematisks – par Ievai mīļās auditorijas izvēlēm saka Saldus novada bibliotēkas Bērnu literatūras centra bibliotekāre Endija Sergejeva. "Ar Dzejas dienām skolās iesākas katrs mācību gads. Kāds dzejoļu atrod mājas bibliotēkā, taču lielākā daļa meklē pie mums. Ļoti reti vaicā pēc konkrēta autora, pārsvarā svarīga tēma vai pantiņu skaits – reti kurš izvēlas vairāk par skolotāja noteikto minimumu," turpina bibliotekāre. Lai dzejai pievērstu uzmanību, bibliotekāres to iekļauj savās nodarbībās. Jautrošanās patiek gan mazūčiem, gan rakariem. Viņi labprāt izdomā turpinājumu nolasītām dzejoļu rindiņām. Piemēram, cits pēc cita pasaka nākamo vārdu.

Saldus novada bibliotēkā pieaugušie meklē dzejoļus, lai aizdomātos, bet bērni grib atskaņas, lai pantus vieglāk iemācīties no galvas.

Pateicoties Dzejas dienām, Saldus tirgū dzeja un lauku labumi uz viena galda.

Bērni dzeju meklē ap Ziemassvētku laiku, pavasarī sarosās skatuves runas konkursu dalībnieki, un no viņu sacītā noprotams, ka klasē noorganizētā pirmā kārta ir obligāta.

ATPŪTA NO TEKSTA BLĀĶIEM

Saldus novada bibliotēkas bibliotekāre Anda Mežiņa atbild par grāmatu un preses izdevumu piegādi uz mājām. Ik mēnesi Saldus apkārtnē apkalpo aptuveni 100 cilvēku, pārsvarā seniorus. "Trīs četri ir lieli dzejas mīļotāji. Jaunos autorus palasa intereses pēc, taču vislabāk saprot klasiku – Aleksandru Čaku, Māri Čaklo, Knutu Skujenieku, Andu Lici, Āriju Elksni. Prasa arī kristīgu dzeju, piemēram, mācītāja Krista Kalniņa darbus. No jaunajiem patiek *Contras* humors, latviskā un igauniskā sajaukums. Iecienīti ir Saldus novadnieki, piemēram, dzejniece Inta Švaža. Vieni dzejā meklē atpūtu no milzīga teksta apjoma, citiem vajag vārdus, kas piezemē jūtas un emocijas," Anda raksturo pieprasījumu.

Bibliotekāri mērķtiecīgi strādā, lai prozas popularitātes vilnis nenosmacētu dzeju. Anda uzskata, ka svētīgu darbu dara "Jumis" un "Saulespuķe" – Saldus novada pašvaldības centri, kuros pulcina cilvēkus ar īpašām vajadzībām. "Dzeja ir salīdzinoši viegla lasāmviela, jo maz teksta un ritmiska. Reizēm mani uzaicina lasīt kopā, Ievas

Samauskas dzeja un senāk izdoti krājumi ir vispopulārākie," stāsta bibliotekāre.

Saldus novada bibliotēka regulāri rīko lasītāju un literātu satikšanos, ciemiņus izraugās bibliotekāre Zane Novada. Arī viņa atzīst, ka dzejniekus ielūdz retāk nekā prozas autorus, jo satraucas par pustukšām klausītāju rindām Valsts kultūrkapitāla fonda līdzfinansētos pasākumos.

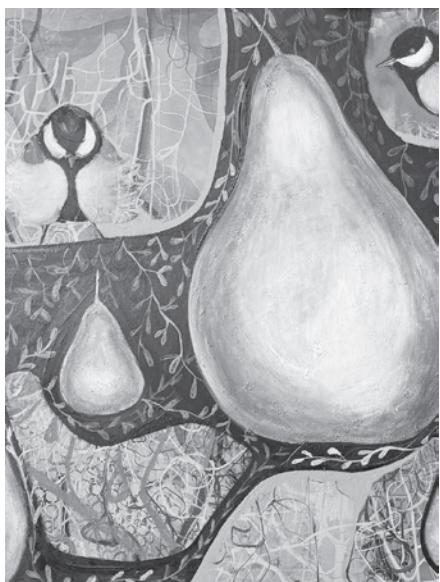
"Ievu Samausku atrāca satikt 25 cilvēki, taču vakars tik un tā izdevās brīnišķīgs. Arī pēc citiem dzejas pasākumiem publika bijusi gandarīta, taču kā mums panākt, lai cilvēki atnāk? Labi apmeklēta bija tikšanās ar Ainaru Mielavu, domāju, ka lomu nospēlēja viņa personība un dziesmas. Arī Ivaram Šteinbergam bija iepriecinoši liela publika, tomēr kopumā neteiktu, ka dzeja būtu populāra," vērtē Zane Novada. Savu domu viņa pamato ar statistiku – Lietotāju apkalpošanas nodaļas uzziņās šogad fiksēti 95 tematiski pieprasījumi, tikai divi saistīti ar dzeju.

Viņai ir pieņēmums, kādēļ padomju laikā šis literatūras žanrs bija daudzkrāt pieprasītāks – tas ļāva precīzi un tajā pašā laikā šifrēti izteikt ilgas pēc brīvības, vajadzību pretoties padomju varai. "Mūsdienu dzejniekiem jāsaskaras ar pamatīgu izaičinājumu – atrast aktualitātes, par kurām izteikties, jo tagad visi drīkst izteikties par visu," Zane pabeidz domu. ■

PERSONĪGĀ ARHĪVA FOTO

Kristīne nonākusi pie secinājuma, ka no glezniecības nekur tālu prom aiziet nevar, – viņai vienmēr līdzī ir bločiņš, kurā tiek piefiksēts kāds teikums, prātā ienācis tēls vai objekts, kas pēkšņi piesaistījis uzmanību.

Savus darbus Kristīne raksturo kā tēlainus dienasgrāmatas ierakstus un spēli ar pārsteigumiem.

✦ Agrita Blumberga, "Talsu Vēstis"

“Es gleznoju visu laiku – arī tad, kad negleznoju,” atzīst māksliniece Kristīne Rublovska, kura meistarīgi nojauc robežas starp audekla tekstūrām, trīsdimensiju tekstila objektiem un apģērba dizainu. Sarunā māksliniece skar dinamisko ikdienu un skaidro, kāpēc radīšanas procesā visbūtiskākā ir uzticēšanās sev.

Kristīnes radītajos darbos apvienoti glezniecības paņēmieni, filcēšana un trīsdimensiju tekstila objekti, kā arī jauktās tehnikas. Runājot par izteiksmes veidu, viņa atceras mākslas vidusskolas pasniedzējas teikto: “Tehnika var būt jebkāda, viss ir par ideju un kompozīciju.” Kā norāda māksliniece, katrs materiāls darbam piešķir savu vērtību – tekstilam tā ir tekstūra un taktila sajūta, savukārt glezniecība ir par krāsu, lai gan arī tekstils tikpat labi var būt par krāsu. Dažkārt izceļas diskusijas par to, kur beidzas glezniecība un sākas tekstilmāksla, taču mūsdienās šīs robežas jau

“Rodas nevis iedvesma, bet gan vēlme apsēsties pie audekla un likt uz tā elementus, idejas un domas,” jaunradi raksturo Kristīne.

sen ir izdzisušas, pirmajā vietā izvirzot pašu ieceri.

PROCESS, KAS NEKAD NEAPSTĀJAS

Savus darbus Kristīne raksturo kā tēlainus dienasgrāmatas ierakstus un spēli ar pārsteigumiem – pie kompozīcijas un stāsta aizved līnija, krāsu laukums un mirkļa iespaids. Lai arī aizņemties dēļ glezniecībā iestājusies īsa pauze, Kristīne uzsver, ka jaunrade nekad neapstājas: “Es gleznoju visu laiku – arī tad, kad negleznoju.” Brižos, kad audekls tiek nolikts malā, mākslinieciskā izpausme pārtop apģērbā un atspoguļojas viņas ģērbšanās stilā. Kristīne nonākusi pie secinājuma, ka no glezniecības nekur tālu prom aiziet nevar – viņai vienmēr līdzī ir bločiņš, kurā tiek piefiksēts kāds teikums, prātā ienācis tēls vai objekts, kas pēkšņi piesaistījis uzmanību. “Mēģinu saprast, kāpēc un kas ir tas, kas mani ir piesaistījis, un kā tas veidojas par tēlu. Esmu gribējusi un mēģinājusi šim procesam pieiet citādi, bet esmu sapratusi, ka tas man neder. Arī akadēmijas laikā man uznāca krīzīte – tu

Dienasgrāmatas ieraksti audeklā un tekstilā

likt uz tā elementus, idejas un domas. Tas atnāk tad, kad esmu padarījusi kaut ko citu – izlasījusi grāmatu, noskatījusies filmu vai kad ir beidzies kāds projekts.”

Māksliniecei ir svarīgi darbu izjust un redzēt pašai, lai tajā dzimtu iekšējs pārdzīvojums, – tās var būt gan prieka pilnas emocijas, gan dusmas. Kristīne neslēpj, ka viņai patīk arī izstādes, kas nokaitina, jo mākslas galvenais uzdevums ir neatstāt vienaldzīgu. Interesantu sastapšanos viņa piedzīvoja izstādē, kas pirms pāris gadiem norisinājās mākslas telpā “Amīnori” un kuras noslēguma diena sakrita ar akciju “Last Thursday”, kad galerijas un izstāžu zāles apmeklētājus uzņēma līdz pat vēlai vakara stundai. Apmeklētāji nāca lielos daudzumos, un starp viņiem bija arī daudz ārzemnieku, tostarp starptautiskās apmaiņas programmas “Erasmus” studenti. Kristīne pamanīja kādu puisi, kurš uz darbiem lūkojās ar manāmu aizkaitinājumu. Kad piegājusi klāt, puisis atzinis, ka nesaprotot gleznās attēlotās zemenes un citus tēlus. Tā kā viņš ikdienā darbojas finanšu jomā un ar mākslu nebija saistīts, izvērtās ļoti aizraujoša saruna. Pēc diskusijas puisis ne vien ierakstīja savas pārdomas viesu grāmatā, bet arī atstāja tajā zīmējumu.

VĒROT, KUR RADĪŠANAS PROCESS AIZVEDĪS

Gūtos iespaidus māksliniece apstrādā un pārstrādā savā darbnīcā. Agrāk viņu ļoti spēcīgi ietekmēja daba un darbos bija daudz dabas elementu, bet, pasaulei kļūstot neparedzamākai un skumjākai, darbos ienāk aizvien vairāk košo krāsu. Redzot mākslas tapšanu sociālajos medijos, cilvēki bieži jautā par gaidāmajām izstādēm, tomēr Kristīnei nepatīk savu jaunradi pakārtot konkrētiem datumiem: “Citiem vajag datumu, tad viņiem ir vieglāk koncentrēties. Mani datums savā ziņā paralizē.” Darbs ilgākā laika periodā sniedz iespēju vērot, kur radīšanas process aizvedīs, un no uzkrātā materiāla ļauj atlasīt nepieciešamo stāsta izveidei. Māksliniecei prātā nemitīgi virsma kāda īpaša iecere: “Es gribu uzzīmēt savu vizuālo grāmatu. Idejiski esmu to izdomājusi un lenām kustīnu, bet tas ir ilglaicīgs process. Nezinu, vai novedīšu to līdz galam un kas beigās sanāks, bet tas ir mans mīļākais personīgais projekts.”

Par uzticamu sabiedroti citāri ar nogurumu Kristīnei kļuvušo regulāri spēka treniņi. Šim vaļaspriekam viņa pievērsās pirms pāris gadiem, kad gūtā trauma spieda pamest iepriekšējo aizraušanos – boulderingu. “Trenažieru zālē ceļu svaru, kas ir lielāks par mani. Tad rodas pārliecība – ja es spēju saņemties šim un aiziet uz sporta zāli, kur sākumā bija šausmīgi grūti savu stereotipu dēļ, tad es varu izdarīt jebko,” smejojoties atzīst Kristīne. Liela loma viņas ikdienā ir draugiem. Ar draudzenēm viņas Rīgā izveidojušas savu “pastaigu ministriju” un ieviesušas skaistu tradīciju – reizi mēnesī pulcēties pie kopīga vakariņu galda. Spēkus atgūt Kristīnei palīdz arī īsi ceļojumi pa Eiropu ar mērķi pabūt citā vidē, kā arī došanās dabā – pie jūras, uz mežu vai laukiem, lai pēc tam iedvesmas pilna atkal pievērstos radīšanai. ■

mācies, saproti, kādas ir tendences un kur māksla iet. Gudri ir sekot tendencēm, bet man kaut kā negribējās. Mēģināju sevi lauzt, bet nesanāca. Kā mana akadēmijas pasniedzēja reiz teica – no sevis iet prom nevajag. Pamēģināt droši vien vajag, bet šajā gadījumā atgriezies,” ceļu līdz savam rokrakstam ieskicē Kristīne.

MĀKSLAS GALVENAIS UZDEVUMS – NEATSTĀT VIENALDZĪGU

Glezošanu viņai patīk sākt ar tēlu, līniju, krāsu vai teikumu, liekot to uz balta vai melna audekla un skatoties, kur tas aizved. Radīšanas procesā māksliniece saista gan iespēja kontrolēt atsevišķus elementus, gan pārsteiguma moments. Iedvesmas gūšanai studiju laikā palīdzējušas arī citas aktivitātes, piemēram, laikmetīgās dejas nodarbības. Caur deju Kristīne sākusi labāk izprast cilvēka figūru, secinot, ka dažādas mākslas izpausmes ir savstarpēji saistītas. Māksliniece gan labāk izvēlas runāt par ideju rašanos, nevis iedvesmu: “Rodas nevis iedvesma, bet gan vēlme apsēsties pie audekla un

Tālvālža Dekšņa mūža atspīdumi turpina dzīvot

Linda Kilevica, "Kurzemes Vārds"

No Aizputes caur Liepāju uz Rīgu – tāds bija ievērojamā ērģelnieka, Latvijas Mūzikas akadēmijas profesora un ērģeļu restaurācijas un uzstādīšanas eksperta Tālvālža Dekšņa (1946–2018) dzīves un darba ceļš. Šajās trīs pilsētās augustā un septembrī izskanēja viņa jubilejas atcerei veltītā cikla "Atspīdumi laikā" koncerti, pulcējot profesora audzēkņus, līdzgaitniekus mūzikā un jaunos talantus, kuri nes tālāk meistarā vārdu un veikumu.

LATVIJA, DARBS, TICĪBA

"Tālvāldis Deksnis raksturojošās vērtības viņa dzīvē bija Latvija, darbs un ticība, kas mijiedarbojās, cita citu papildinot," saka viņa dzīvesbiedre, ērģelniece Edīte Alpe-Deksne. Uz tām tika balstīta nodibinājuma "Via Cultura" organizēto koncertu tematiskā struktūra. Aizpute – saknes, Liepāja – izaugsme un Rīga – profesionālā darbība, tās bija viņam nozīmīgās vietas.

Gabaliņš pa gabaliņam kā kaleidoskopā salicies E. Alpei-Deksnei. Viņa norāda, ka nav tā, ka T. Deksnis būtu gremdējies atmiņās par dzimto Aizputi un skološanos Liepājā. "Divu gadu vecumā nonāca Sibīrijā, izvešanu pats lāgā neatcerējās," viņa stāsta. Pēc atgriešanās Latvijā ģimene apmetās Vainodē, bet ļoti drīz pārcēlās uz Aizputi, lai dēls varētu gūt muzikālo izglītību. "Baznīca un mūzika bija divas lietas, kas vienoja abus aizputniekus – Tālvāldi Deksnis un Pēteri Vasku. Pētera tēvs bija mācītājs, un Tālvālža tēvs bija kora vadītājs baptistu baznīcā, un viņi jau bērnībā muzicēja kopā," klāsta E. Alpe-Deksne.

Liepājas mūzikas skolā T. Deksnis mācījās īsu laiku, drīz pārgāja uz Jāzepa Mediņa mūzikas vidusskolu Rīgā, taču Liepājas Sv. Trīsvienības katedrāles ērģeles radīja pirmo iespaidu par šo instrumentu, pie kura viņš pēc tam daudzkārt atgriezās un uzskatīja par skaisti skanošu un interesantu. T. Deksnis būtu labprāt dzīvojis un strādājis Liepājā, tomēr dzīve cieši saistījās ar Rīgu. "Ticība vijās cauri no bērnības, jo visos padomju gados ģimene nebaidījās būt baznīcā," saka E. Alpe-Deksne. "Arī mācību laikā Liepājā viņam pārmeta iešanu uz baznīcu. Liepājā bija daudz pozitīvu iespaidu, tomēr arī ieteica doties ārāk uz Rīgu, kur par viņu mazāk zinātu, jo Liepāja ir maza pilsēta."

Latviešu mūzika T. Deksnim bija īpaši tuva. Tā bija ģimenes ieaudzinātā mīlestība pret Latviju, uzskata dzīvesbiedre. "Kurp vien viņš brauca koncertēt, teica, ka ar latviešu mūziku var izcelties, jo citi to nav dzirdējuši un spēlējuši, tā ir kaut kas svaigs un interesants," viņa stāsta. T. Deksnis veicināja mūzikas sacerēšanu ērģelēm.

Viņa atzīst, ka koncertcikls "Atspīdumi laikā" pagarina T. Dekšņa laiku, saskarsmi ar klausītājiem. "Viņš kā profesors vienmēr bija līdzās jauniem cilvēkiem. Katrs otrais Latvijas ērģelnieks ir viņa audzēknis. Cilvēki viņu atceras. To sajutu, uzsākot šo projektu, visi uzreiz izrādīja pretimnākšanu un atbalstīja. Kaut kas no šiem atspīdumiem turpina dzīvot un būt," pauž dzīvesbiedre.

Jau Mūžībā aizsauktais liepājnieks

JĀŅA DREIMAŅA FOTO

Koncertā Liepājas Sv. Trīsvienības katedrālē pie ērģelēm T. Dekšņa audzēkne Diāna Jaunzeme-Portnaja, asistē Līga Šteinberga.

Lotārs Džeriņš bija pirmais, kas pabeidza Mūzikas akadēmijā jauno maģistra programmu ērģeļspēlē. "Viņus ar Tālvāldi saistīja lieliska sadarbība kā kolēģiem. Lotārs Liepājā iedibināja starptautisko ērģeļmūzikas festivālu, kas bija viens no interesantākajiem Latvijā. L. Džeriņš savukārt Liepājā kā pedagogs izaudzināja jaunās ērģelnieces, kuras šo darbu turpina. Līga Šteinberga, Maija Zaķis un Līga Dejus, kura absolvēja maģistrantūru pie T. Dekšņa, tā simboliski noslēdzot apli," pastāsta E. Alpe-Deksne.

DEKŠŅA MIERS

Ērģelniece Diāna Jaunzeme-Portnaja pie T. Dekšņa mācījās bakalaura un maģistra programmā. Pirmā sastapšanās ar profesoru notika Rēzeknes mūzikas koledžā, 3. kursā. "Biju pianiste, bet ļoti patika ērģeles un sāku mācīties. Kad uzzinājām, ka brauks profesors no Rīgas, mēs visi trīcējām, kas nu būs. Taču meistarklases sapratām, cik jauks un vienkāršs viņš ir. Viņš mācēja radīt studentam labu auru, lai nebaidītos, iedvesa mieru ar smaidu un humoru," pastāsta ērģelniece.

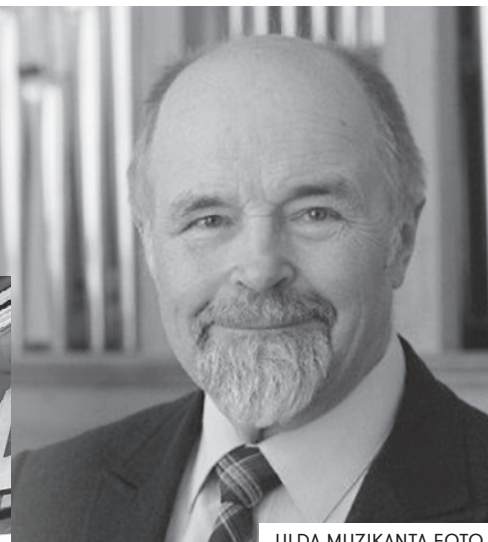
Iestājusies Latvijas Mūzikas akadēmijā, D. Jaunzeme-Portnaja bija ļoti laimīga, ka T. Deksnis paņēma par savu audzēkni, jo togad iestājās veseli septiņi ērģelnieki. "Viņš mēdza studentus ar savu automašīnu aizvest uz kādu baznīcu pirms eksāmeniem izspēlēt un parādīt, ka viens un tas pats skaņdarbs uz dažādiem instrumentiem skanēs atšķirīgi un kā pielāgot, lai pašam patik un lai komponista iecerēto spētu iznest pasaulē. Profesors ērģeles Latvijā ļoti labi pārzināja, jo visur bija spēlējis un redzējis tās no iekšpuses. Brīnījos, kā viņš visu paspēj. Gan pats muzicēt, gan nodarboties ar pedagogiju

un vēl aprūpēt instrumentus pat Latgales tālākajos nostūros. Vienmēr bija smaidīgs, gatavs darbam un klātesošs uz simt procentiem," viņa pastāsta.

Ērģelniece Larisa Bulava Mūzikas akadēmijā mācījās par pianisti, un bija jāapgūst otrs radniecīgais instruments. "Profesors uzmanīja fakultatīvos studentus un nāca uz ieskaitēm. Man no tā bariņa, cik sapratu, padevās vislabāk. Un ceturtajā kursā tika izteikts priekšlikums, vai es negribu pāriet uz ērģelēm. Profesors mani atbalstīja, pārņēma manu vadību un sagatavoja eksāmeni. Turklāt uzreiz iestājos maģistrantūrā un tikai pēc tam bakalaura programmā. Profesors man uzticējās," viņa atminas.

"Strādājot ar skaņdarbiem, viņam patika piekerties kādam mazam posmiņam, pat taktij. Vēlreiz un vēlreiz, esmu jau tuvu asarām, bet profesors iesaka pamēģināt vēl citādi. Viņš nekad nepacēla balsi un neteica, ka mana spēle nekam neder. Atceros to takti, ko toreiz *malām*, un tagad es saprotu, kā tā ir jāspēlē," viņa atzīst. "Viņš ticēja savam skolniekam līdz pēdējam akordam," saka L. Bulava. "Tajā pašā laikā prasīgs, bet mācēja to pasniegt tā, ka nejuties zem viņa spiediena..."

Pēc labi padarīta darba bieži vien T. Deksnis teica – un tagad uz kafējnicu! "Profesors zināja, kā studentiem ir ar naudu, un uzsauca smalkmaizīti. Bieži vien tā notika pēc eksāmeniem, un tad pie kafijas tases pārrunāja, ko nākamo varētu spēlēt," atceras D. Jaunzeme-Portnaja. Rūpes par audzēkņiem uzsver arī L. Bulava. "Mēģinājums beidzas divos naktī. Vai jūs tiešām tiksiat mājās? Cikos jūs būsiat mājās? Teicu, ka ap pustrijiem būšu. Pustrijs ir zvans un jautājums, vai jūs esat mājās, vai

ULDA MUZIKANTA FOTO

Tālvāldis Deksnis Aizputes luterāņu baznīcā.

viss ir kārtībā? Brīnišķīgs, sirsnīgs cilvēks. Laikam Sibīrijas rūdījums dod cilvēkiem viedumu un pārpasaulīgo mieru, kas viņā bija, neskatoties uz to, ka dzīve uzliek pārbaudījumus," domā ērģelniece.

Jābūt radošam, dzirdošam, nevajag padoties apjukumam – tā T. Deksnis spēja atrisināt jebkuru problēmu. "Mēs, studenti, bijām iesākuši teikt – Dekšņa mierā, jo viss vienmēr bija paveikts izcili," atklāj D. Jaunzeme-Portnaja.

LAIKS ŠKITA BEZGALĪGS

Miers varētu būt no ģimenes mantota rakstura īpašība, domā E. Alpe-Deksne. "Viņš bija mierīgs, likās intraverts, bet, ja bija mērķis, tad uz to gāja, sasniedza un izdarīja," viņa stāsta un atgādina notikumu no ērģelnieka bērnības, ap 12 gadu vecumu. Viņam Aizputē paprasīja dievkalpojumā dziesmas nospēlēt uz harmoniju. T. Deksnis iepriekšējā vakarā izspēlēja visu dziesmu grāmatu, jo nevar zināt, kuru korāli var palūgt. "Darba spējas bija milzīgas. Visu darīja kapitāli. Ja mājās vajadzēja plauktiņu pielikt, es zināju, ka uz tā varēs likt jebko – nenokritis," atceras dzīvesbiedre. T. Deksnis saistīja tehniskas lietas, bērnībā pats bija saremontējis vecu flīģeli, patika motocikli. "Mums vienmēr mājās bija jaunākā veida videokameras, fotoaparāti un datori. Domāju, ka Tālvāldis bija viens no pirmajiem mobilā telefona abonentiem. Tehnoloģijas viņa dzīvēs laikā ļoti strauji ienāca, un to visu labāko arī vajadzēja," stāsta E. Alpe-Deksne. Tāpat arī mūzikā – visam sekoja līdzī, klausījās un mācījās, neiegrima pašapmierinātībā un nejutās visuvarens un zinošs.

D. Jaunzeme-Portnaja par ceļamaizi visai dzīvei paņēmusi profesora padomu, ka pie instrumenta jānāk labā garastāvoklī un kā baltai lapai, tad viss izzodīsies. Lai kas dzīvē notiktu, nevar nākt sapicis vai noskumis. L. Bulava atzīst, ka T. Deksnis ar savu piemēru radīja, ka galvenais ir mūzika un, vai tev ir ko pateikt, jo pareizās notis var iemācīties.

T. Deksnis strādāja ļoti vēlas nakts stundās. "Laiku nežēloja, varēja darīt līdz trijiem četriem un tad pagulēt, tas, protams, veselību neietekmēja pozitīvi," saka E. Alpe-Deksne. "No rīta pavaicāju, ko tu darīsi, un viņš uzskaita to, to un to. Es racionāli paskaidroju, ka tas viss aizņems daudzas stundas un vienā dienā nevar paspēt. Viņš pat sadusmojās – nu, kāpēc tu tik pesimistiski! Viņš mēdza pazust laikā un labticīgi cilvēkiem solīja, ka paspēs. Tā bieži gāja ar ērģeļu labošanas projektiem, jo strādāja viņš pamatīgi un tad reizēm iestrēga. Tā bija, ka viņam bieži likās, ka laiks ir bezgalīgs un vēl daudz ko varēs darīt."■

Mūzika

- 1. oktobrī **Rojas Kultūras centrā** Senioru dienas koncertā visskaistākās dziesmas izpildīs grupas "Roja" solists Jānis Kalniņš.
- 1. oktobrī **Talsu Kultūras centrā** izskanēs Starptautiskajai senioru dienai veltīts koncerts "Mums katram ir savs ļoti īpašs stāsts" kopā ar Ainaru Bumbieri.
- 1. oktobrī **Remtes kultūras namā** dziedāsim Antas Eņģeles koncerts "Dzeja dziesmā, dziesma dzejā".
- 9. oktobrī **Kuldīgas Kultūras centrā** izskanēs koncertuzvedums "Es aiziet nevaru", kas veltīts Vizmas Belševicas 95 gadu jubilejai. Skanēs skaistākās R. Paula, U. Stabulnieka, I. Kalniņa dziesmas ar dzejnieces dzeju, kas visas būs ievītas patiesā stāstā par dzejnieces dzīvi.
- 10. oktobrī **Rojas Kultūras centrā** uzstāsies pianista Pjēra Fransuā Blanšāra radītais džeza trio "ALIBI" no Francijas. Koncertā trīs izcili dažādu paaudžu instrumentālisti un radoši mākslinieki izpildīs Pjēra Fransuā Blanšāra radītās oriģinālkompozīcijas.
- 10. oktobrī **koncertzālē "Latvija"** notiks operdziedones, soprāna Kristīnes Opolais solokonzerts. Pie klavierēm – Agnese Egliņa.
- 10. oktobrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** Liepājas Simfoniskais orķestris diriģenta Andra Veismaņa vadībā kopā ar solistiem Renāru Kauperu, Daumantu Kalniņu un levu Kerēvicu piedāvās koncertprogrammu "Mārtiņš Brauns. Dziesma par spēli".
- 16. oktobrī **Bīdienes kultūras namā** koncertēs šova "X faktors Latvija 2025" finālisti no grupas "Skvirl' boizz".
- 17. oktobrī **Jaunaucē tautas namā** muzicēs Normunds Ķietis.
- 24. oktobrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** varēs redzēt Antonio Vivaldi leģendāro skaņdarbu "Četri gadalaiki" baroka mūziķu un laikmetīgās dejas deju tēlu interpretācijā "Four Seasons un Dance".
- 24. oktobrī **kultūrvietā "Pegaza pagals"** dueta "Mediante" un Jāņa Rolmaņa sniegtā koncerts "Šķis. Šarms. Francija".
- 24. oktobrī **Vērgales kultūras namā** ikgadējais muzikantu saiets.
- 25. oktobrī **Liepājas latviešu biedrības namā** dziedātāja Kaspars Markševiča 40. jubilejas koncerts "Laipni lūgti manā ballē".

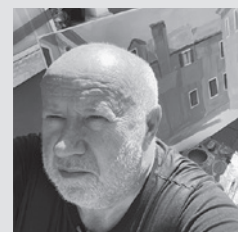
Teātris

- 4. oktobrī **Stendes tautas namā** viesosies Siguldas Tautas teātris ar G. Priedes izrādi "Auseklis virs Betlēmes".
- 10. oktobrī **Liepājas teātra** mazajā zālē pirmizrāde režisores Ineses Mičules veidotajai aktrises Agneses Jēkabsones monoizrādei pēc Sūzijas Milleres lugas "Prima facie". Iestudējums iedziļinās tiesas lēmumu ietekmē un veidā, kādā sievietes tiek uzskatītas par lieciniecēm tiesā pēc pazemojošas, dzīvi mainošas un brutālas pieredzes.
- 10. un 11. oktobrī **Brocēnu Kultūras centrā** starptautisks amatiereteātru festivāls "Smāidi Brocēnos". Programmā "Rīgas pantomīmas", Latvijas Universitātes Studentu teātra, Mažeiku, Minsteres latviešu un vēl astoņu kolektīvu izrādes.
- 15. oktobrī **Brocēnu Kultūras centrā** aprēķina komēdija "Svešā nauda". Lomās Inese Kučinska, Artis Robežnieks un citi.
- 15. oktobrī **teātra namā "Jūras vārti"** viesosies Igaunijas Nacionālais teātris "Vanemuine" ar baleta izrādi "Mūža mīlasstāsts. Lietus decembrī", kas veidota, iedvesmojoties no Friderika Šopēna dzīves un mūzikas.
- 25. oktobrī **Liepājas teātrī** notiks Operetes teātra viesizrāde "Parīzes bohēma". Režisores Sonoras Vaices interpretācijā Imres Kalmana operetes "Monmartras vijolīte" iedvesmotais stāsts pārtop drosmīgā, vizuāli pārsteidzošā skatuves notikumā, kur klasiska operete transformējas laikmetīgā muzikālā teātra, dejas un augstās modes estētikā.
- 25. oktobrī **Brocēnu Kultūras centrā** komiķa Edgara Bāliņa izrāde "Vidējais latvietis".
- 27. oktobrī **Liepājas teātrī** viesosies Latvijas Kultūras akadēmijas absolventi ar diplomdarba izrādi – laikmetīgu masku komēdiju "Sapņotāji" Kārļa Krūmiņa režijā.

Māksla

- Līdz 17. oktobrim **Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā** Saldus tēlotājmākslas studijas izstāde "Tiekamies muzejā!", līdz 31. oktobrim izstāde "Saldus cauri laikiem" – veltījums pilsētai 170. jubilejā, no 23. līdz 31. oktobrim – Elijas Rozentāles salona keramikas izstāde un 26. oktobrī – viņas dzimšanas dienas svinības.
- Līdz 1. novembrim **Liepājas muzejā** skatāma mākslinieka Alekseja Naumova darbu izstāde "ALLA PRIMA". Alla prima šeit nav tikai glezniecības tehnika, kurā darbs tiek radīts vienā paņēmienā, bet arī mākslinieka attieksme pret laiku, uztveri un glezniecības procesu.
- Līdz 6. decembrim **koncertzāles "Lielais dzintars"** kopienas telpā "Pietura" apskatāma mākslinieka Kaspars Podnieka jaunākā izstāde "Divradzis".

- Rojas Kultūras centrā** skatāma Jūrmalas mākslinieku biedrības un Igaunijas gleznotāju asociācijas kopizstāde "Draudzības vijņi".
- Talsu Kultūras centrā** – Kurzemes foto klubu izstāde "Liminālā telpa" un Kultūras centra Radošajā sētā – Andreja Granta foto izstāde "Portreti".
- Talsu novada muzejā** – Reinis Hofmanis "Pierobeža" un Jānis Lagzdīns "Veltījums".
- Sabiles Mākslas, kultūras un tūrisma centrā** – Ritas Uljanovas gleznu personālizstāde "Citāda pasaule. Viņas stāsti". No 10. oktobra – Baibas Feoktistovas "Ziedu portreti".
- Saldus novada bibliotēkā** Saldus fotokluba izstāde "Veltījums Rozentālam" – dažādās tehnikās fotografēti Saldus novada luterāņu dievnami.
- Zaņas kultūras pasākumu zālē** dabas fotogrāfa Ivara Freimaņa darbu izstāde.

Literatūra

- 9. oktobrī **Priekules pilsētas bibliotēkā** tikšanās ar rakstnieci, dzejnieci un scenāriju autori Zani Zustu.
- 14. oktobrī **Ziemupes "Jūras mājā"** Ineses Dimantas grāmatas "Ko daba pastāsta par mums" atvēršanas svētki.
- 16. oktobrī **Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā** atvērs grāmatu par Līviju Rezevsku "Zila, zila debess". Pasākumā piedalīsies grāmatas autores Maija Rudovska, Andra Manfelde un Alise Volanska.

Citas lietas

- 2. oktobrī **Kuldīgas Mākslas namā** notiks starptautisks forums "Vēsturiskie dārzi un dārzi vēsturiskā vidē".
- 3. oktobrī **digitālās kultūras centrā "Savādā realitāte"** (Liepājā, Roņu ielā 8A) notiks mediju mākslas un tehnoloģiju festivāla "UPDATE: demokrātiskās tehnoloģijas" performances un koncerts.
- 10. oktobrī **Rojas jahtu ostā** "Zivju diena" – pasākums, kur vienuviet satiksies jūra, zvejas tradīcijas, gardi zivju ēdieni un cilvēki, kuriem tuva jūra. Zvejnieku dziesmas dziedās Jānis Kalniņš no grupas "Roja".
- 10. oktobrī **Durbē, Sīmaņa Klēvera ābeļu dārzā**, notiks "Putras un spēka diena".
- 22. oktobrī **Saldū, Kapelleru namā**, Saldus kapelas "Strops" tautas danču vakars, 24. oktobrī – slāvu tautu tradīciju vakars "Rudenīgs kaleidoskops".
- 31. oktobrī **Vadakstes muižā** notiks Leģendu nakts.